

1. Wat is de aanleiding?

Het instrument natuurcompensatiebank en dit wetsvoorstel zijn aangekondigd in de brieven van het kabinet aan de Tweede Kamer van 13 november 2019 en 19 februari 2020.¹ De natuurcompensatiebank is één van de instrumenten die het kabinet inzet om vergunningverlening weer mogelijk te maken voor maatschappelijk en/of economisch belangrijke activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op daarvoor gevoelige Natura 2000-gebieden. Na de PAS-uitspraak van de Raad van State van 29 mei 2019 is deze vergunningverlening erg moeilijk geworden. De natuurcompensatiebank kan worden gebruikt voor projecten die een dwingende reden van groot openbaar belang vertegenwoordigen. Overeenkomstig de Habitatrichtlijn kan voor dergelijke projecten toestemming worden verleend, ook al kan aantasting van een Natura 2000-gebied niet worden uitgesloten. Vereist is dan dat voor het project geen reële alternatieven bestaan en dat er adequate natuurcompensatie plaatsvindt. De natuurcompensatiebank bevat speciaal voor dit doel 'op voorraad' ontwikkelde compensatienatuur. Het gaat, conform de Kamerbrief van 19 februari 2020, om projecten van Rijk en Waterschappen, waarbij projecten met een veiligheidsbelang prioriteit hebben.

2. Wie zijn betrokken?

De Minister van LNV is primair verantwoordelijk voor de instelling en inrichting van de natuurcompensatiebank. Het wetsvoorstel is van belang voor projecten met een dwingende reden van groot openbaar belang van Rijk en waterschappen. Deze partijen zijn betrokken in hun rol van mogelijke gebruiker van de natuurcompensatiebank. De provincies zijn betrokken waar gedeputeerde staten in veel gevallen bevoegd gezag zijn voor het verlenen van toestemming van de projecten, verantwoordelijk zijn voor het behoud en herstel van de Natura 2000-gebieden en in dat kader ook optreden als gebiedsregisseur. De gemeenten zijn betrokken, waar in sommige gevallen voor toestemmingverlening wordt aangehaakt bij de omgevingsvergunning. De Minister van IenW is specifiek betrokken als bevoegd gezag voor tracébesluiten, die ook gelden als toestemmingsbesluit.

3. Wat is het probleem?

Bij een toename van stikstofdepositie op een stikstofgevoelig Natura 2000-gebied dat al een te grote stikstofbelasting kent, is een significant negatief effect niet bij voorbaat uit te sluiten. Gezien de eisen van artikel 6, derde lid, van de Habitatrichtlijn moet dan een voorafgaande toets (passende beoordeling) plaatsvinden waaruit zekerheid moet worden verkregen dat ondanks de extra stikstofbelasting de relevante natuurwaarden in de Natura 2000-gebieden niet worden aangetast. Dat is in de praktijk vaak moeilijk te onderbouwen. Voor projecten die een dwingende reden van groot openbaar belang vertegenwoordigen en waarvoor geen reële alternatieven bestaan, kan op grond van artikel 6, vierde lid, van de Habitatrichtlijn een oplossing worden geboden als voorzien wordt in adequate natuurcompensatie. In de praktijk doen zich daarbij echter drie problemen voor:

- a. Het vinden van compensatiemogelijkheden en het onderhandelen en realiseren van de compensatie kost veel tijd. Het project kan pas uitgevoerd worden wanneer de compensatie is gegarandeerd.
- b. Elk project moet eenzelfde traject doorlopen. Wanneer het compensatie van de effecten van een toename van stikstofdepositie betreft zal dit in het geval van infrastructurele veiligheidsprojecten en projecten van Defensie vaak op veel verschillende natuurgebieden een klein beetje zijn. Dit betekent dat bij elk project voor de effecten op tientallen Natura 2000-gebieden compensatie moet worden gerealiseerd. Verschillende projecten kunnen elkaar daarbij in de weg zitten, omdat zij zich richten op dezelfde locaties voor het treffen van compenserende maatregelen.
- c. De stikstofdepositie betreft vaak slechts kleine toenames per project. Daardoor zijn slechts kleine compensaties nodig, zoals het nieuw aanleggen van een snipper natuur. Als elk project zelf stikstofgevoelige compensatienatuur realiseert kan niet

---

¹ Kamerstukken II 2019/20, 35334, nr. 1 en 48.

gestuurd worden op het creëren van robuuste natuur. Dat is ruimtelijk, economisch en vanuit het streven om te komen tot een robuust Natura 2000-netwerk inefficiënt.

4. Wat is het doel?

De natuurcompensatiebank zorgt voor een oplossing van het geschetste probleem door op gecoördineerde wijze zorg te dragen voor compensatienatuur 'op voorraad' voor de prioritair veiligheidsprojecten en eventueel andere overheidsprojecten die een dwingende reden van groot openbaar belang vertegenwoordigen, waarbij tegelijk maximaal recht wordt gedaan aan het streven om te komen tot een ecologisch goed functionerend Natura 2000-netwerk. De regeling van de natuurcompensatiebank in het wetsvoorstel moet in een en ander voorzien. In de memorie van toelichting wordt hierop nader ingegaan.

5. Wat rechtvaardigt de overheidsinterventie?

De natuurcompensatiebank is bedoeld voor projecten met een dwingende reden van groot openbaar belang, prioritair veiligheidsprojecten. Zonder voorziening zal de toestemmingverlening voor deze projecten aanmerkelijk moeizamer verlopen en zullen de stikstofgevoelige natuurcompensaties versplinterd plaatsvinden, voor elk project afzonderlijk. Dit levert vertraging op en door deze fragmentatie kan niet gestuurd worden op een bijdrage aan het realiseren van robuuste natuur.

6. Wat is het beste instrument?

De natuurcompensatiebank sluit direct aan bij de behoefte aan compensatienatuur en een samenhangende aanpak en is daarmee het beste instrument voor de oplossing van de geschetste problemen. Een wettelijke verankering verzekert beter dan enkel bestuurlijke afspraken een goede inbedding en een duidelijke belegging van verantwoordelijkheden. Wanneer het gaat om het realiseren van extra areaal van stikstofgevoelige habitats in Natura 2000-gebieden, is het bovendien belangrijk de natuurcompensatiemaatregelen duidelijk af te grenzen van maatregelen die toch al moesten worden genomen voor het behoud en herstel van de betrokken natuurwaarden die de Habitatrichtlijn voorschrijft en van maatregelen die in ander kader reeds worden gebruikt ter mitigatie van negatieve effecten van projecten in het kader van artikel 6, derde lid, van de Habitatrichtlijn. Dat vergt een wettelijke status voor de betrokken compensatienatuur. Tot slot is het van belang om over wettelijke instrumenten te beschikken voor de bescherming van de compensatienatuur, zolang deze nog niet is toegedeeld aan een concreet project en is ingebed in het Natura 2000-netwerk.

7. Wat zijn de (neven)gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Door de natuurcompensatiebank:

- wordt een positief milieueffect bereikt, doordat compensatienatuur op voorraad en op een gecoördineerde en gebundelde manier worden gerealiseerd.
- worden projecten, van Rijk en waterschappen, met een dwingende reden van groot openbaar belang geholpen om te voldoen aan de vergunningseisen van de Wet natuurbescherming. Het gaat om projecten die leiden tot een toename van stikstofdepositie en daardoor significant negatieve effecten kunnen hebben op beschermde Natura 2000-waarden. Hierdoor is de kans op vertraging bij projecten lager.
- wordt het voorlopige Natura 2000-beschermingsregime wordt van kracht, zodra natuurmaatregelen worden opgenomen in de natuurcompensatiebank